

Aan D&H 10 juni 2025

Adviesnota

Datum	27 mei 2025	Portefeuillehouder:	
Documentnummer	1888536-1888537	Bestuurlijk	
Projectnummer		WMT	
Bijlage(n)	1	Bestuursprogramma	Landelijk gebied
		Opdrachtgever	
		Opsteller	
Onderwerp	Van toepassing verklaren gedragscode bestendig beheer en onderhoud		

Voorstel

1. Het college besluit de gedragscode Soortenbescherming voor de Unie van Waterschappen (bestendig beheer en onderhoud, versie 18 maart 2025, zoals aangewezen in de Omgevingsregeling op 1 april 2025) van toepassing te verklaren voor het bestendig beheer en onderhoud.
2. Met het toepassen van de onder 1 bedoelde gedragscode maakt het waterschap gebruik van de vrijstellingsmogelijkheden van de omgevingsvergunningplicht voor een flora- en fauna-activiteit onder de Omgevingswet, voor zover deze activiteit in deze gedragscode is opgenomen.
3. De gedragscode wordt toegepast gedurende een periode van 5 jaar, gelijk aan de werkingsduur van de gedragscode, tenzij:
 - I. het college besluit tot een korte toepassingsduur van de gedragscode
 - II. de werkingsduur van de gedragscode van Rijksweg wordt verlengd en het college geen ander toepassingsbesluit neemt
4. Toepassing van de gedragscode geldt:
 - o voor activiteiten die worden uitgevoerd door of in opdracht van een waterschap; en
 - o uitsluitend voor het verrichten van activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud
 - o uitsluitend voor zover er een beroep kan worden gedaan op een van de relevante wettelijke belangen zoals genoemd in de gedragscode, paragraaf 2.3.6.; en
 - o uitsluitend voor zover er geen andere bevredigende oplossing bestaat voor de activiteit die leidt tot minder nadelige gevolgen voor beschermde soorten (alternatievenafweging); en

voor zover er aantoonbaar conform de voorwaarden in deze gedragscode gehandeld wordt.

Inleiding

Na een intensief proces heeft de staatssecretaris van LVVN op 1 april 2025 de nieuwe gedragscode bestendig beheer en onderhoud (bijlage 1) aangewezen in de Omgevingsregeling. Deze gedragscode biedt de waterschappen de mogelijkheid om op een voor flora en fauna verantwoorde manier beheer- en onderhoudswerkzaamheden uit te voeren, zonder dat hiervoor steeds een omgevingsvergunning moet worden aangevraagd. Om van deze mogelijkheid gebruik te maken moet het dagelijks bestuur van elk waterschap de gedragscode van toepassing verklaren.

De nieuwe gedragscode is substantieel gewijzigd ten opzichte van de vorige gedragscode die vanaf 2019 van kracht is geweest. Waterschappen krijgen onder de nieuwe gedragscode onder andere te maken met een zwaardere onderzoeksinspanning, strengere voorschriften voor de uitvoering van beheer- en onderhoudswerkzaamheden en het vervallen van de maatwerkmogelijkheid. Over de inzet van de klepelmaaier – een bij de waterschappen gangbare maaimethode – zijn nieuwe voorwaarden gesteld. Om deze redenen is er veel discussie geweest over de totstandkoming van de nieuwe gedragscode. Bestuurlijk is deze discussie gevoerd via de Uniecommissie Watersystemen (CWS).

Het toepassing verklaren van de nieuwe gedragscode wordt gezien als een formaliteit; zonder gedragscode zou voor alle beheer- en onderhoudswerkzaamheden een omgevingsvergunning moeten worden aangevraagd. Dit is voor zowel de aanvrager (het waterschap) als de verlener van deze vergunning (de provincie) niet werkbaar. De verwachting is echter wel dat het omschakelen naar de nieuwe werkwijze tijd (en geld) zal kosten; materieel en personele capaciteit om per direct volledig volgens de nieuwe gedragscode te werken zijn nog niet beschikbaar bij al onze contractaannemers.

Beoogd effect

Door te werken conform de gedragscode worden de negatieve effecten van het beheer en onderhoud op de flora en fauna geminimaliseerd. Voor een robuust watersysteem en waterveilige dijken is een goede ecologie en een rijke biodiversiteit essentieel, bovendien streeft het waterschap naar behoud en versterking van de biodiversiteit. Het doel van de gedragscode is om het belang van flora en fauna bij ons beheer te borgen, zonder dat voor alle werkzaamheden een omgevingsvergunning moet worden verleend.

Argumenten

1. *Een gedragscode is nodig om beheer en onderhoud te kunnen uitvoeren zonder onwerkbare administratieve last.* De gedragscode stelt ons in staat om het belang van flora en fauna te borgen zonder dat voor alle beheer- en onderhoudswerkzaamheden een vergunning hoeft te worden verkregen. Met de gedragscode krijgen waterschappen het vertrouwen dat flora en fauna zo goed mogelijk wordt beschermd en wordt de zware administratieve last van de vergunningverlening vermeden. Ook nu de gedragscode leidt tot een zwaardere inspanning van het waterschap, levert het nog altijd minder inspanning op dan werken zonder gedragscode.

2. *De voorliggende gedragscode is voor het waterschap werkbaar.* Hoewel de waterschappen kritisch zijn op de voorliggende gedragscode is het resultaat, gegeven het doorlopen proces, acceptabel.
3. *De implementatie zal praktisch en pragmatisch worden opgepakt.* Hiermee wordt stagnatie van het beheer en onderhoud voorkomen. Dit betekent echter wel dat er gedurende het proces van implementatie niet overal al direct aan de gedragscode zal worden voldaan.
4. *De onderhandeling over de inhoud van de gedragscode wordt voortgezet richting een volgende versie.* De waterschappen blijven met RVO in gesprek over de gedragscode, zodat verbeteringen in een volgende versie kunnen worden doorgevoerd.

Kanttekeningen en risico's

1. De nieuwe gedragscode betekent op diverse onderwerpen een verzwaring van de inzet van het waterschap en een beperking van de mogelijkheden. Daar waar dit nodig is om de ecologie te beschermen is daar begrip voor, maar er zijn op sommige aspecten nog twijfels over de effectiviteit. Op die punten blijft de Unie onderhandelen met RVO.
2. Risico's en risicobeheersing:
 - a. We voldoen niet aan de gedragscode.
Omschakelen naar werken conform de nieuwe gedragscode kan niet van vandaag op morgen. Evengoed heeft het waterschap een intensief implementatietraject ingezet waardoor we zo goed mogelijk zijn voorbereid op het werken met de gedragscode. Al het uitvoerend personeel intern en bij aannemers volgt een verplichte toolbox zodat bekend geacht mag worden wat de nieuwe regelgeving inhoudt. We verwachten hiermee voor het grootste deel goed met de gedragscode te kunnen werken. Daar waar dit niet lukt omdat er bijvoorbeeld onvoldoende maaimachines of machinisten zijn, beoordelen we het werk ecologisch en zorgen dat we zorgvuldig blijven handelen. Bij knelpunten handelen we in de geest van de nieuwe gedragscode en/of nemen we contact op met bevoegd gezag om werkzaamheden te vergunnen of gedogen.
 - b. Handhavingsverzoek en imagoschade
We verwachten geen grote risico's in de reguliere samenwerking met het bevoegd gezag, maar deze zal wel kritisch kijken naar ons handelen bij een handhavingsverzoek. Een dergelijk verzoek is gezien de maatschappelijke achtergrond en context te verwachten. Via social media en handhavingsverzoeken kan snel een (onterecht) beeld geschetst worden die het groene imago van het waterschap kan schaden. Dit risico is er ongeacht of we wel of niet voldoen aan de gedragscode of bij werk waar de gedragscode niet van toepassing is.
 - c. Geen maatwerk mogelijk voor bijzondere situaties
We zijn als organisatie best goed in het adaptief beheer van watergangen in bijzonder (droge of natte) omstandigheden. Dit doen we door bijvoorbeeld minder, later of juist intensiever te maaien. Omdat de gedragscode geen ruimte biedt voor maatwerk kunnen we er nu voor kiezen om bijvoorbeeld in droge omstandigheden *toch* te gaan maaien omdat dit volgens de gedragscode later in het jaar niet meer mag.
 - d. Hydrologisch knelpunt

Vooraf voor de 2^e helft van het jaar kan bij krap gedimensioneerde watergangen overlast ontstaan in de aanvoer van water of bij piekafvoeren of langdurig natte omstandigheden. De meeste watergangen zijn niet ontworpen om gedurende het hele jaar voor deel begroeid te zijn. We brengen dergelijke punten in beeld en nemen waar nodig maatregelen.

e. Klachten inwoners

Inwoners en vooral agrarisch ondernemers zullen veranderingen merken. Er is bijvoorbeeld altijd één talud niet gemaaid en we bieden maaisel aan waar dit voorheen niet gebeurde. Ook zal de maaiplanning wijzigen en zijn soms meer werkgangen nodig voor het onderhoud. Vlak voor en tijdens het maaiseizoen informeren we daarom over de veranderingen en ook rond de schouw / winter gaan we actief communiceren over de wijzigingen.

Wij attenderen het bestuur op bovengenoemde risico's en vragen om te voorkomen dat individuele medewerkers die in opdracht van het waterschap beheer- en onderhoudswerk uitvoeren hierop aangesproken worden.

3. Specifiek voor het gebied Eemland / Arkemheen verwachten wij *volgend voorjaar* een knelpunt voor het weidevogelbeheer. Predatoren van de weidevogel hebben belang bij ruige (niet gemaaide) taluds en daarom is een volledig gemaaide watergang beter voor de weidevogelstand. Dit gebiedsgerichte maatwerk is in de gedragscode niet meer mogelijk. Ten behoeve van het weidevogelbeheer gaan wij in dialoog met de aanwezige TBO's en de provincie Utrecht en dit kan leiden tot een vergunning en afwijking op de voorliggende gedragscode. Hierbij nemen wij overigens ook de eigen KRW belangen mee in de afwegingen.

Vervolg en Monitoring

Na het van toepassing verklaren van de gedragscode zal het watersysteembeheer zo snel mogelijk conform de gedragscode worden uitgevoerd. De voortgang zal worden gedocumenteerd zodat, mede met het oog op de hierboven beschreven risico's, de naleving van de gedragscode kan worden gemonitord en verantwoording kan worden afgelegd over de implementatie van de nieuwe gedragscode.

Daarnaast blijft Vallei en Veluwe de Unie ondersteunen bij de gesprekken met LVVN en RVO om in een volgende actualisatie de strengere regels die niet bijdragen aan versterking van de biodiversiteit te heroverwegen.

Bijlagen

1. Gedragscode soortenbescherming voor de Unie van Waterschappen - Bestendig beheer en onderhoud.

Ondertekening

secretaris-directeur

Datum 27 mei 2025
Onderwerp
Pagina 5 van 5

Besluit d&h van 10 juni 2025

Het college van d&h besluit conform met als opmerking nog een informatienota naar het AB te sturen met daarin op te nemen het onderdeel financiën.

